

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในการป้องกันโรคความดันโลหิตสูง อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในการป้องกันโรคความดันโลหิตสูง ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในการป้องกันโรคความดันโลหิตสูง และศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในการป้องกันโรคความดันโลหิตสูง โดยกำหนดตัวแปรที่เป็นปัจจัยในการศึกษา ประกอบด้วยปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ปัจจัยด้านการสนับสนุน ปัจจัยการให้ความร่วมมือของชุมชนและการได้รับการยอมรับ และปัจจัยด้านช่องทางการรับรู้ข่าวสารของชุมชน และกำหนดกรอบของการมีส่วนร่วมจำนวน 5 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ปัญหา ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงแก่สมาชิกในครอบครัว ด้านการดูแลสุขภาพสมาชิกครอบครัว และด้านการประเมินผล

ผลการศึกษาพบว่า

การมีส่วนร่วมของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในการป้องกันโรคความดันโลหิตสูงมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน การดูแลสุขภาพสมาชิกในครอบครัวด้านอาหาร การออกกำลังกาย และการหลีกเลี่ยงสารเสพติด และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จะอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงแก่สมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับสูง และจากการทดสอบสมมุติฐานพบว่าปัจจัยด้านการสนับสนุน ปัจจัยด้านการให้ความร่วมมือของชุมชนและการได้รับการยอมรับจากชุมชน และ

ปัจจัยด้านช่องทางการรับรู้ข่าวสารของชุมชน จะเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในการป้องกันโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับความเชื่อมั่น 0.01 ส่วนปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว

ปัญหาอุปสรรคที่พบในการดำเนินงานของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงแต่ขาดความตระหนักในการป้องกันตนเอง ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารน้อย และชุมชนขาดสื่อความรู้ ประชาชนจึงไม่สนใจที่จะมีการป้องกันตนเอง และประชาชนในหมู่บ้านไม่ออกกำลังกาย โดยเฉพาะผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ และพบว่าสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะเพศชายดื่มสุรา สูบบุหรี่ เป็นประจำ และประการสำคัญที่เป็นปัญหาอุปสรรคก็คือ สมาชิกในครอบครัวไม่เชื่อฟังคำแนะนำของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว จำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นจริงมากำหนดนโยบายการดำเนินงาน เพื่อการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานที่ถูกต้อง ประการที่สำคัญที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว การดำเนินงานด้านสาธารณสุขในระดับชุมชน จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะแกนนำสุขภาพ หากขาดความร่วมมือจะเกิดปัญหาอุปสรรคและทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุผล

2. ในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้กับแกนนำสุขภาพ ควรที่จะได้มีการนำผลการศึกษาวิจัยมาพิจารณาประกอบด้วย นโยบายในการสนับสนุนการดำเนินงานนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะได้มีการประชุมกำหนดแผนการก่อนที่จะดำเนินโครงการ ทุกองค์การที่เข้ามาสนับสนุนควรคำนึงถึงปัจจัยที่จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของแกนนำสุขภาพ และพยายามตอบสนองความต้องการของประชาชน

3. ควรที่จัดอบรมให้ความรู้แก่แกนนำสุขภาพและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ จะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ได้ลงมือปฏิบัติเอง และให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนั้นควรจะมีการเรียนการสอนในกลุ่มเยาวชนให้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้านสุขภาพด้วย

4. ควรให้การสนับสนุนให้ทุกครอบครัว มีแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ซึ่งเป็นการดูแลสุขภาพในระดับครอบครัว จะช่วยให้ประชาชนมีความตระหนัก ในการดูแลสุขภาพกันอย่างจริงจัง เป็นการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันภาวะการเจ็บป่วย

This survey research was conducted to ascertain family health care people's participation in high blood pressure prevention, to identify the factors related to their participation, and to reveal the problems in participation, including their suggestions on addressing the problems. The variables studied were knowledge and understanding of high blood pressure, supporting factors, i.e., community cooperation and recognition, and channels for the community to access related information. The five components of participation were problem analysis, decision making and planning, education family members about high blood pressure, health care for family members, and project evaluation.

The findings were briefly stated as follows :

The subjects were found to participate in high blood pressure prevention at a moderate level in problem analysis, decision making and planning, and looking after family members in terms of food, exercising and avoiding narcotics. On the other hand, their participation in providing family members with a knowledge of high blood pressure was found to be at a high level. When the hypotheses were tested, the supporting factor – community people's access to related information – was found to be significantly related to their participation in high blood pressure prevention at the 0.01

level. On the contrary, knowledge and understanding of high blood pressure had no relationship with the family health care people's participation in the project.

The problems faced by the family health core people were as follows :

(1) Although community people had a knowledge and understanding about high blood pressure, they lacked awareness of self – defense.

(2) Community people received little information as there were not enough channels to access to the information.

(3) People did not care to prevent themselves from high blood pressure. They, particularly adults and old people, did not exercise regularly. Especially male family members always smoke and drank liquor. (4) The family members did not follow the family health core people's advice.

Recommendations

1. In setting the policy for family health core people to implement, it is necessary to get related facts in order to determine the right target and directing of implementation. Most important is that for participation of family health care people and implementation of the community health project to be successful, it is necessary to receive cooperation from all parties concerned, especially from the family health core people, otherwise, problems will arise and the project will not be accomplished.

2. In allocating the budget to support the project, the agency concerned should take research findings into consideration. It should hold a meeting to set a plan and all the supporting organizations should consider the factors influencing family health core people's participation and try to fulfil people's needs

3. Continuous training should be given to family health core people and village health care volunteers with emphasis on adult learning process through practice and a life – long learning. Also, youths should be educated to see the value of health learning.

4. All families should be encouraged to have a family health core person to look after family members' health so that people will realize the importance of taking care of their own health to prevent illnesses.